

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Ани Димова Златева
Научна област: Педагогика
в професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по изобразително изкуство)
на дисертационен труд на тема
„Пресъздаване на емоционални характеристики при рисуването на портрет от ученици в художествените училища“
за присъждане на
образователната и научна степен
„ДОКТОР“
на Ваня Милкова Годжелова,
с научен ръководител: проф. д-р Даниела Тодорова Маркова

Общо представяне на процедурата и получените за рецензиране материали:

Ваня Милкова Годжелова е зачислена в редовна докторантура със заповед на ректора на АМТИИ “проф. Асен Диамандиев”, Пловдив на 20. 12. 2018 г. Представени са заповедите за отчисляване на докторанта и за назначаването на научното жури, дисертационният труд и автореферата, както и публикациите по темата на дисертацията и автобиографията на докторанта.

Кратки биографични данни за докторанта: Ваня Милкова Годжелова е завършила средно образование в НХГ “Цанко Лавренов”, гр. Пловдив през 2011 г. Бакалавърска и магистърска степен получава АМТИИ “проф. Асен Диамандиев”, Пловдив, специалност: “Педагогика на обучението по изобразително изкуство - живопис”. От 2016 година работи в областта на педагогиката на изобразителното изкуство. От 2019 преподавател в НХГ “Цанко Лавренов”, Пловдив, а от 2023 - в АМТИИ “проф. Асен Диамандиев”, Пловдив. Докторанта показва изключителна активност по отношение на участието ѝ в проектна, публикационна и изложбена дейност.

Актуалност на тематиката: Темата на дисертационния труд „Пресъздаване на емоционални характеристики при рисуването на портрет от ученици в художествените училища“ е актуална и значима при изграждането на изобразителните умения в професионалната подготовка на художественото образование на учениците, засягайки един доста пренебрегван през годините проблем за пресъздаването на емоционалното

състояние при рисуване на модел, което би могло да се подпомогне с прилагане на специално създадена за целта методика.

Целесъобразност на изследователските методи за постигане на поставените цели: Подбраните от автора изследователски методи са специфични методи, прилагани в педагогическите изследвания и са целесъобразно подбрани и приложени за осъществяването на педагогическия експеримент и анализиране на резултатите, получени при неговото провеждане.

Оценка на дисертационния труд: Дисертационният труд се състои от 167 страници на основния текст и 71 стр. приложения. Цитирани са 91 литературни източника на български език, 12 източника на чуждоезикова литература и 22 интернет ресурса. Автореферата коректно отразява съдържанието на дисертационния труд.

Първа глава на дисертацията започва с изчерпателен литературен обзор и теоретична постановка на проблема, като се фокусира върху отразяването на жанра портрет в литературата и изобразителното изкуство. Разгледана е етимологията и дефинирането на термина портрет, което служи като фундамент за по-нататъшното разбиране на темата. След това е представен кратък обзор на развитието на портретната художествена традиция през различните исторически периоди, подчертавайки нейното значение и трансформация през вековете.

Следващата секция е посветена на класификациите на понятието портрет в изобразителното изкуство, където се разглеждат различните подходи и методи за категоризиране на портретите. Тази част осигурява структуриран поглед към многообразието на портретното изкуство.

В раздел 1.3 се анализират психологическите аспекти на портрета, включително въпроси, свързани с пресъздаването на човешката индивидуалност, емоции, физиогномика и визуална психодиагностика. Този анализ разкрива сложността на портрета като средство за изразяване на човешката същност и психология.

В следващата част се обръща специално внимание на ролята на портрета в художественото образование, като се разглеждат неговото място в обучението по изобразително изкуство в художествените училища, употребата му в педагогическите

помагала и учебници както в България, така и в чужбина. Този раздел подчертава значимостта на портретния жанр за развитието на художествените умения и творческия изказ на учениците.

Последната секция е посветена на методите на преподаване на портрета, формите на работа при създаването на портретно изображение и основните компоненти на художествената творба, като композиция и цвят. Освен това, представен е обобщен преглед на основните етапи при изграждането на портрет от учениците, което подчертава практическото приложение на теоретичните знания в образователния процес.

Втората глава на дисертацията е посветена на постановката на изследването, където се очертават ключовите елементи, необходими за неговото провеждане и разбиране. Тази глава започва с дефинирането на обекта, предмета, целите и задачите на изследването, както и формулирането на основната хипотеза. Тази част от дисертацията осигурява ясна рамка за научното изследване, като изтъква важността на избрания подход и как той ще допринесе за разширяването на съществуващите знания в областта на изобразителното изкуство и образованието.

Следва разделът за участниците в изследването, където се описва изборът на групата от участници, техните характеристики и критериите за тяхното включване в изследването. Този раздел е критичен за разбирането на обхвата на изследването и гарантирането на неговата релевантност и приложимост.

В секцията за организация и методика на изследването се представят подробно методите и процедурите, използвани за събиране, анализ и интерпретация на данните. Разделя се на две подсекции: методи на изследването, където се разглеждат различните научни подходи и инструменти, използвани за извършване на изследването; и методика на изследването, която описва конкретните процедури, включително задачите на експерименталното изследване и разработената експериментална учебна програма от задачи и лекции.

Последният раздел се фокусира върху критериите и показателите за диагностика на резултатите от изобразителната дейност на учениците. Тук са представени инструментите за оценка на ефективността и въздействието на изследването, както и за измерване на напредъка и развитието на учениците в контекста на приложената обучаваща методика.

Общо взето, втората глава слага основите на методологичния подход за изследването, като по този начин предоставя на читателя ясна представа за процеса на изследване, методите на събиране на данни и анализ, както и стратегиите за оценка на резултатите. Това осигурява необходимата структура за успешното изпълнение на изследването и постигането на неговите цели.

Третата глава на дисертацията е посветена на анализа на резултатите от експерименталната дейност, като разглежда данните, събрани през различните етапи на изследването. Тя започва с детайлен анализ на резултатите от констатиращия етап, включително анализ на данните от първата анкета и качественият и количественият анализ на резултатите от практическата дейност на входящата диагностика. В този раздел се прави също така сравнителен анализ между анкетата и практическата дейност, което позволява да се оценят началните умения и знания на участниците в експеримента.

Следващата секция се фокусира върху особеностите при формиращия етап, където се анализират промените и развитието на участниците през целия процес на експерименталната дейност. Тук се включва качествен и количествен анализ на резултатите от формиращия етап, обхващащ анализа на различните задачи, като портрети на мъж с въглен и акварел, акрил, дигитални портрети на съученици, упражнения върху изобразяване на човешки мимики, представителни портрети на балерини, описание на художествени произведения в Градска художествена галерия в Пловдив, двуфигурни портрети, изградени чрез експресионистични средства, и автопортрети.

В раздела за сравнителен анализ на резултатите от входящата и изходящата диагностика се оценява напредъкът на участниците, като се сравняват данните от началната и крайната фаза на експерименталното изследване. Това включва анализ на втората анкета и сравнение на резултатите от първата и втората анкета, както и анализ на интервюта с експерти.

Третата глава предоставя дълбоко и многопластово разбиране за ефекта от експерименталната програма върху участниците, измервайки не само техническото усъвършенстване в изобразителното изкуство, но и развитието на творческото мислене, емоционалната експресия и критичната оценка на художествени произведения. Чрез комбиниране на количествени и качествени методи, главата осигурява обективен и

всеобхватен поглед към въздействието на изследването, подкрепяйки началната хипотеза, поставена във втора глава.

Научни приноси:

В дисертационния труд са определени значими научни приноси, които допринасят за областта на изобразителното изкуство и образованието в него. Първо, реализацията на експерименталното изследване води до разработването на обширна учебна програма по темата „Портрет“, която обхваща деветдесет учебни часа. Тази програма включва множество художествени задачи и лекции, които обогатяват знанията на учениците в разнообразни дисциплини, оказвайки дълготрайно въздействие върху техните умения да създават портрети. Това е значителен принос към обогатяването на образователния процес и подобряването на художественото образование.

Второ, в дисертацията е създадена работеща система от критерии и показатели, която ефективно оценява и отчита резултатите от обучението на учениците. Това представлява важен принос към методологията на оценяване в образователния процес, като осигурява надеждни инструменти за измерване на успеха на обучаваните в дисциплината изобразително изкуство.

Трето, дисертацията включва подробен обзор на развитието на портретната художествена традиция през различните исторически периоди. Този обзор хронологически проследява еволюцията на портретното изкуство и неговото въздействие върху съвременното изкуство, което е ценен принос към разбирането на историческите и културни контексти, в които портретът се е развивал и трансформирал.

Четвърто, създадената учебна програма предоставя възможности за приложението ѝ в педагогическата практика не само в рамките на клубове по интереси, но и като част от задължителната учебна програма в училищата. Това позволява гъвкаво внедряване на програмата в различни образователни контексти и предлага широк спектър от методи и задачи за развитието на художествени знания и умения при учениците. Този принос разширява възможностите за обогатяване на учебния процес и стимулиране на творческото изразяване и критичното мислене у учениците.

Публикации: Представените научни публикации отговарят на изискуемия минимум за придобиване на образователна и научна степен “Доктор” и са свързани с темата на дисертационния труд. Тяхната тематика потвърждава трайния и задълбочен интерес на автора към проблема за изследване и пресъздаване на емоционални характеристики при рисуването на портрет от ученици в художествените училища.

Критични бележки и препоръки: В краткия обзор на портретната художествена традиция бих препоръчала да се посочат повече цитати и позовавания на значими изкуствоведи, автори и изследователи, посветили трудовете си на изследвания проблем.

Втората ми препоръка се отнася до задачите в експерименталния обучаващ модел. Би могло да се помисли за задача, в която на някакво базово ниво да се запознават учениците с анатомичните промени в мимическите мускули при изразяването на различни емоции.

Заключение: Представеният за рецензиране дисертационен труд на тема „Пресъздаване на емоционални характеристики при рисуването на портрет от ученици в художествените училища“ отговаря на изискванията на Закона за РАСРБ и правилника на АМТИИ “проф. Асен Диамандиев”, Пловдив и аз изразявам своята положителна оценка.

Предлагам на Ваня Милкова Годжелова да бъде присъдена образователна и научна степен „ДОКТОР” в научна област: Педагогика, професионално направление 1.3. “Педагогика на обучението по...” (Методика на обучението по изобразително изкуство).

29. 02. 2024 г.
Гр. Стара Загора

подпис:.....
(проф. д-р А. Златева)